

JOHANNA KORKEAMÄKI

Oppimisvaikeudet, toimintavalmiudet ja toimijuus elämänkulussa – tapaustutkimus aikuisten oppimisvaikeuksista

Artikkelissa tarkastellaan tapaustutkimuksen keinoin kahden aikuisen kokemuksia oppimisvaikeuksista ja niihin saadusta tuesta osana elämänkulkua ja sosiaalisiin tekijöihin ja yhteiskunnalliseen kontekstiin kiinnittyneinä. Tutkimuksessa kysytään, millaiset yhteiskunnalliset reunaehdot ja rakenteelliset tekijät kehystävät toimijuutta ja toimintamahdollisuuksia oppimisvaikeuksia kokevilla aikuisilla. Teoreettisena näkökulmana hyödynnetään toimintavalmiusajattelua, jonka avulla tutkimus liitetään osaksi keskustelua koulutuksellisesta eriarvoisuudesta ja sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. Tutkimuksen aineistona ovat kahden oppimisvaikeuksia kokevan aikuisen teemahaastattelut, joiden avulla tarkastellaan oppimisvaikeuksien merkitystä elämänkulussa eri elämänalueilla ja vaikeuksiin saatua tukea. Analyysimenetelmänä hyödynnetään temaattista sisälönanalyysia.

Tutkimuksen tulokset tuovat esiin oppimisvaikeuksien pitkäaikaisia seurauksia elämänkulussa ja koulutuksen ja työelämän tarjoamaa tilaa toimintavalmiuksien kehkeytymiselle ja toimijuudelle. Tutkimus havainnollistaa iän, sukupuolen ja yhteiskuntaluokan merkitystä oppimisvaikeuksiin kytkeytyvissä kokemuksissa ja saatavilla olevissa resursseissa. Aikuisuus tuo uusia tulkintamahdollisuuksia aiemmille koulunkäyntivaikeuksille ja omille kyvyille, mikä on tärkeää toimintavalmiuksien kannalta. Artikkelin tuloksia peilataan suomalaisen aikuiskasvatukseen toimintavalmiusajattelun ja toimijuuden näkökulmasta.

Asiasanat: oppimisvaikeudet, lukivaikeudet, toimintavalmiusajattelu, toimijuus, elämänkulku, eriarvoisuus, aikuisuus, elinikäinen oppiminen, koulutus

Aikuiskasvatus 41(1), 6

JOHANNA KORKEAMÄKI

Learning difficulties, capabilities, and agency in the life course – case study of adults with dyslexia

The article examines, through a case study, the experiences of two adults with specific learning difficulties and the support for learning they receive. The experiences are being analysed as part of the persons' life course and in relation to social factors and social context. The study asks what social constraints and structural factors frame agency and capabilities for adults with specific learning difficulties. As a theoretical basis, the study utilises capability approach, integrating the research into the debate on educational inequality and social justice. The research data consists of thematic interviews of two adults with dyslexia. The lifehistorical interviews covered experiences of learning difficulties and support for learning in education and working life. The thematic content analysis is utilized as a method.

The results highlight the long-term consequences of learning difficulties in the life course, and the

spaces that education and work create for developing agency and capabilities. The study illustrates the significance of age, gender, and social class in how learning difficulties are experienced and what resources are available. Adulthood opens for new interpretations of previous difficulties at school and of one's abilities, which is important for capabilities. In the article, the results are being reflected within the potential of capability approach in the context of Finnish adult education.

Keywords: adulthood, capability approach, life course, education and training, human agency, inequality, specific learning difficulties, dyslexia, lifelong learning, reading disorders

Aikuiskasvatus 41(1), 6

EVELIINA SAARI, ANNA-LEENA KURKI & PAULIINA MATTILA-HOLAPPA

Yksilön toimijuudesta yhteiseksi käytännöksi – muutospajat oppilaitoksen ja työpaikkojen välistä yhteistyötä rakentamassa

Ammatillisen koulutuksen uudistus edellyttää työpaikoilta yhä aktiivisempaa roolia työelämässä oppimisen onnistumiseksi. Ammatillisten opettajien haaste on siirtäjä oppilaitoskeskeisestä opetustyöstä kohti verkostotoimijuutta, jossa koulutuksen ja työpaikkojen yhteistyö luo mahdollisuuksia tulevaisuuden osaamiselle ja yhteiselle oppimiselle. Toteutimme yhteistyön kehittämiseksi vähittäiskaupan alalla kehittävän työntutkimuksen teoriaan ja metodologiaan perustuvan muutospajaintervention, johon osallistui ammatillisen oppilaitoksen kouluttajia, opiskelijoita ja työpaikkojen johtoa sekä henkilöstöhallinnon edustajia. Sosiokulttuurisessa lähestymistavassa kehitetty kehittämistoimijuuden käsite jäsentää ihmisen toimijuutta yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä.

Tutkimme, millaista kehittämistoimijuutta muutospajan aikana ja seurauksena syntyi. Analysoimme erityisesti yhden kokeilun kehittymistä ja yhden kouluttajan

toimijuutta uuden käytännön edistäjänä. Analyysimme osoitti kouluttajan yksilöllisen toimijuuden olennaiseksi verkostomaisessa kontekstissa toteutetussa interventiossa. Työpaikkojen kiire toistui muutospajojen diskursissa yhteistyötä estävänä tekijänä, mistä tulisi käydä oppilaitosten ja työpaikkojen välistä arvokeskustelua. Uuden yhteistyökäytännön kehittymiseen ja vakiintumiseen tarvitaan kaikkien verkoston osapuolien toimijuutta. Verkostomaisten interventioiden osallistujien sitoutumiseen ja kokeilujen juurruttamiseen interventioiden jälkeen on panostettava nykyistä enemmän.

Asiasanat: toimijuus, kehittäminen, interventio, työssäoppiminen, yhteistyö, ammatillinen koulutus, vähittäiskauppa

Aikuiskasvatus 41(1), 18

EVELIINA SAARI, ANNA-LEENA KURKI & PAULIINA MATTILA-HOLAPPA

From individual agency to shared practice – Change Laboratory constructing collaboration between an educational institution and workplaces

The reform of vocational education requires private and public employers to play an increasingly active role in order to ensure successful learning at work. The challenge for vocational teachers is to move from school-centred teaching to collaboration with workplaces, in networks that create opportunities for co-creation of future knowledge and learning. A Change Laboratory (CL) intervention, based on the theory and methods of Developmental Work Research (DWR), was conducted in the retail trade context, bringing together vocational teachers and students with managers and HR staff from the workplaces. We applied the transformative agency concept, based on the sociocultural approach, to understand human agency both as individual and as social phenomenon.

We analysed what kind of transformative agency emerged during and after the CL, focusing on developing an experiment and on the agency of one vocational teacher as a promoter of the new practice. The

analysis indicated the importance of individual agency in an intervention conducted in a network context. In the discourse of the CL, time pressure at workplaces repeatedly emerged as an obstacle to collaborative practice, and this needs to be addressed in value discussions between vocational schools and workplaces. To create a collaborative practice, more collective efforts and co-creation are needed between vocational teachers, students, and employers. In future interventions conducted in complex network contexts, greater effort is required to ensure commitment of the participants and implementation of the results.

Keywords: cooperation (general), development (active), human agency, intervention, on-the-job learning, on-the-job-training, retail trade, vocational education and training

Aikuiskasvatus 41(1), 18

Tavoitteena turvallisuus – miten kehittää turvallisuuskulttuuria ja tukea kriiseistä oppimista sairaaloissa?

Turvallisuuden varmistaminen on elintärkeä osa sairaaloiden jokapäiväistä toimintaa. Artikkelissa tarkastellaan turvallisuuskulttuurin rakentamista ja kriiseistä oppimisen tukemista sairaaloissa. Tutkimusaihetta lähestytään erityisesti sairaaloiden sisäisen kriisiviestintän näkökulmasta. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat: 1) Miten turvallisuuskulttuuria voidaan kehittää sairaaloissa? 2) Miten kriiseistä oppimista voidaan tukea sairaaloissa? Tutkimusaihetta lähestyttiin haastattelemalla kaikkien viiden Suomen yliopistollisen sairaalan turvallisuus- ja viestintäpäälliköitä (N = 10).

Tulosten mukaan turvallisuuskulttuuria voidaan kehittää sairaaloissa 1) jaettua ymmärrystä turvallisuudesta synnyttämällä, 2) turvallisuusnäkökulmat kaikessa tekemisessä huomioimalla, 3) ohjeistuksia kehittämällä, 4) yhteistyötä tukemalla ja pirstaloitumista ehkäisemällä, 5) työntekijöitä osallistamalla sekä

6) johtamista kehittämällä. Turvallisuuskulttuuria kehitettäessä on olennaista pyrkiä tasapainoon 1) rutiinien ja joustavuuden, 2) korjaamisen ja ennakkoinnin, 3) hierarkian ja vastuunjaon, 4) suunnitelmien ja käytännön sekä 5) sulkeutuneisuuden ja avoimuuden jännitteiden välillä. Tulosten mukaan kriiseistä oppimista voidaan tukea 1) koulutusta tarjoamalla, 2) avoimuutta lisäämällä, 3) tarkoituksenmukaiset viestintäkanavat varmistamalla sekä 4) tietoa ja kokemuksia jakamalla. Lisäksi on tärkeää painottaa kriiseistä selviämisen sijaan ennaltaehkäiseviä toimia ja oppimista kriisin jokaisessa vaiheessa.

Asiasanat: kriisit, kriisiviestintä, oppiminen, sairaalat, turvallisuus, turvallisuuskulttuuri

Aikuiskasvatus 41(1), 36

Aiming for safety – how to develop a safety culture for hospitals and support their learning from crises?

Ensuring safety is a vital part of the day-to-day operation of hospitals. The article looks at building a safety culture and supporting learning from crises in hospitals. The topic is approached especially from the perspective of internal crisis communication. The research questions are as follows: 1) How can safety culture be developed in hospitals? 2) How can learning from crises be supported in hospitals? Safety and communication managers at all five Finnish university hospitals (N = 10) were interviewed.

According to the results, a hospital's safety culture can be improved by 1) generating a shared understanding of safety, 2) including safety aspect into all activities, 3) developing guidelines, 4) supporting cooperation and preventing fragmentation, 5) involving employees, and 6) developing management.

In developing a safety culture, it is essential to strike a balance between 1) routines and flexibility, 2) corrective measures and anticipation, 3) hierarchy and delegation, 4) plans and practices, and 5) secrecy and transparency. Learning from crises can be supported by 1) providing training, 2) increasing transparency, 3) ensuring appropriate communication channels, and 4) sharing knowledge and experience. In addition, it is important to emphasise preventive measures and learning at every stage of the crises, rather than focusing only on survival.

Keywords: crises, crisis communication, hospitals, learning, safety and security, safety culture

Aikuiskasvatus 41(1), 36